

комунікації й культури, мови й суспільства, нерозривності й взаємовпливу цих понять, які повинні розглядатися в комплексі під час формування полікультурної комунікативної компетентності. Сприйняття комунікації як взаємодії не лише безпосередньо комунікаторів, але й на більш абстрактному рівні як впливу суспільства на цю взаємодію дає нагоду розглядати комунікацію в полікультурному середовищі як складне багаторівневе явище з різними факторами впливу як на рівні особистості, так і на рівні суспільства. Зокрема теорія комунікація є підґрунтям для встановлення взаємозв'язку та взаємообумовленості комунікації та культури як відображення матеріальних та духовних цінностей суспільства на національному, організаційному, корпоративному та особистісному рівнях, що має бути враховано при формуванні полікультурної комунікативної компетентності.

Список використаних джерел

1. Rosengren K. E. *Communication, an introduction*. London, UK: Sage, 2000.
2. Littlejohn S. W. *Theories of human communication* (4th ed.). Belmont, CA: Wadsworth, 1992. P. 227-240.
3. Betteke van Ruler. *Communication Theory: An Underrated Pillar on Which Strategic Communication Rests*. *International Journal of Strategic Communication*. 2018. № 12. Volume 4. P. 367-381.
4. Servaes J. *Communication for development. One world, multiple cultures*. Creskill, NJ: Hampton Press, 1999.
5. Neumann W. R. *Interaction*. In W. Donsbach (Ed.), *The international encyclopedia of communication*. Malden, MA: Blackwell. 2008. Vol. 5 P. 2305-2309.
6. Broome B. J. *Dialogue theories*. In S. W. Littlejohn, K. A. Foss (Eds.), *Encyclopedia of communication theory*. 2009. Los Angeles, CA: Sage. P. 301-305.
7. Stappers J. G., Reijnders A. D., Möller W. A. J. *De werking van massamedia. Een overzicht van inzichten*. Amsterdam, Netherlands: Arbeiderspers, 1990.
8. Komori-Glatz M. (B)ELF in multicultural student teamwork. *Journal of English as a Lingua Franca*. 2017. № 6 (1). P. 83–109. URL: <https://doi.org/10.1515/jelf-2017-0007>.
9. Tenzer H., Pudelko M., Harzing A. *The impact of language barriers on trust formation in multinational teams*. *Journal of International Business Studies*. 2014. №45 (5). P. 508-535.

Окаєвич А.В.

аспірантка кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль,
ana_okaievych@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Сучасна військова освіта перебуває на кордоні змін до підходів її організації та реалізації через імплементацію стандартів країн-членів НАТО у систему підготовки ЗС України. Актуальність даної теми постає у зв'язку із тим, що майбутній офіцер під час освітнього процесу володіє високим рівнем теоретичних та основами практичних знань, проте коли виникає потреба апробувати набуті компетентності під час службово-бойової діяльності значна кількість курсантів не спроможна зрозуміти як це реалізувати. Сучасний офіцер в умовах воєнного стану – це не лише управлінець із поглибленими знаннями загальновійськової підготовки, але й педагог, який володіє сучасними засобами наукового пізнання, вміє визначати та впроваджувати нові підходи та ідеї.

Одним із ефективних методів навчання курсанта відповідати вимогам службово-бойової діяльності, вміти ухвалювати рішення та нести за них відповідальність, правильно організувати комунікацію та взаємовідносини між побратимами у підрозділі є тренінгові технології.

Тренінгові та традиційні форми навчання мають істотні відмінності. Традиційне навчання здебільшого орієнтоване на правильну відповідь, а тренінг, насамперед, на запитання та пошук. На відміну від традиційних, тренінгові форми навчання повністю охоплюють увесь потенціал людини: рівень та обсяг її компетентності (соціальної, емоційної, інтелектуальної), самостійність, спроможність до ухвалення рішень, взаємодії тощо [1, с. 16].

Відтак, у актуальному психолого-педагогічному дискурсі сформувалися такі позиції використання тренінгових технологій в освітній діяльності:

– засіб впливу, спрямований на розвиток знань, соціальних настанов, умінь і досвіду в галузі міжособистісного спілкування», «засіб розвитку компетентності», «засіб психологічного впливу (Л. Петровська);

– багатофункціональний метод навмисних змін психологічних феноменів людини, групи й організації з метою гармонізації професійного й особистісного буття людини (І. Мельникова та І. Авдєєва);

– найперспективніший метод психолого-педагогічної підготовки фахівців різних галузей (В. Федорчук);

– метод ігрової технології навчання, яка «характеризується наявністю ігрової моделі, сценарієм гри, рольових позицій, можливостями альтернативних рішень, передбачуваних результатів роботи, керуванням емоційного напруження (І. Нікішина).

Ми розглядаємо навчальний тренінг, як метод активного навчання, скерований на розвиток знань, умінь, навичок і соціальних установок, під час якого людина переглядає власні цінності та пріоритети, корегує, удосконалює та розвиває певні якості та властивості своєї особистості, обирає для себе такі форми та методи поведінки, які відповідають саме її життєвій ситуації та індивідуальності.

Застосування тренінгових методик як у комплексі, так і окремих тренінгових методів (групова дискусія, комбінований тип вправ з вербальної та невербальної комунікації, кейс-стаді, рольова гра) під час навчання у вищих військових навчальних закладах поєднує у собі інформаційний та діяльнісний аспекти, що і робить їх одним з найбільш ефективних способів формування готовності до військово-професійної діяльності майбутнього офіцера. Адже під час проведення тренінгу курсант, будучи максимально включеним в навчальний процес, має можливість повною мірою розкрити наявний потенціал, крім того, набуває досвіду ухвалення управлінських рішень, усвідомлення відповідальності за них, переживання як певних службово-бойових ситуацій, так і своїх психічних станів, фіксує та запам'ятовує емоційне забарвлення під час вирішення тих чи інших тренінгових завдань. Окрім того, особливістю тренінгів є те, що допускаючи помилки в змодельованих ситуаціях «тут і зараз», курсанти не несуть тієї відповідальності, яка в реальному середовищі неминуча, мають можливість внести корективи в ухвалені рішення. Це дає їм можливість проявляти творчість, шукати ефективні форми вирішення поставлених завдань в екстремальних ситуаціях і не боятися «поразки».

Нашою кафедрою поведінкових наук та військового лідерства Інституту морально-психологічного забезпечення Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного був розроблений навчально-методичний посібник «Тренінгові технології в навчанні та вихованні військовослужбовців» [1], що розкриває не лише теоретичний блок знань щодо використання тренінгових технологій в ЗС України, але й відпрацьований практичний блок тренінгів для проведення занять з психологічної підготовки, зокрема надані матеріали методичних розробок.

Наприклад, тренінг «Антистрес» розроблений по відповідним блокам, де слухачі набувають умінь акцентувати увагу на окремих питаннях, які є важливими під час виконання службово-бойових завдань, виконують вправи на злагодженість та згуртованість колективів, що дає можливість визначити лідерів, аутсайдерів та інші ролі групової взаємодії; рівень довіри кожного члена команди один до одного. Одним із дієвих важелів впливу на психічні стани військовослужбовців є оволодіння ними навичками саморегуляції та вміння командирів

різних ступенів керувати станом підлеглих, сприяти відновленню фізичної та розумової працездатності, емоційно-вольової стійкості; повернення до військово-професійної діяльності, відновлення здоров'я, закріплення позитивної установки на продовження службової діяльності; проведення профілактичних заходів з метою попередження рецидивів психічних розладів, збереження і зміцнення психічного здоров'я.

Як висновок, можемо стверджувати, що обов'язковим елементом під час визначення цілей тренінгових занять є необхідність врахування особливостей, притаманних освітньому процесу у вищих військових навчальних закладах, врахування потреби підвищення мотивації курсантів до службово-бойової діяльності, концентрації уваги на аналізі й виборі стратегії дій у різних умовах обстановки.

Список використаної джерел:

1. Тренінгові технології у навчанні та вихованні військовослужбовців: Навчально-методичний посібник / Т. Грицевич, О. Капінус, Т. Мацевко «та ін.». Львів: НАСВ, 2019. 405 с.

Онушко Н. Р.

Вінницький державний педагогічний університет імені
Михайла Коцюбинського, кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри педагогіки, професійної освіти та
управління освітніми закладами, м.Вінниця

ДУАЛЬНА ФОРМА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ В УНІВЕРСИТЕТАХ ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН

Упровадження інноваційних форм навчання – один із важливих напрямів удосконалення підготовки фахівців у сучасних закладах вищої освіти і обов'язкова умова ефективної реалізації компетентнісного підходу. Це необхідність переходу від інформаційних форм і методів навчання до активних, переорієнтація з теоретичного підходу до діяльнісного, пошук можливостей поєднання теоретичних знань студентів з їхніми практичними потребами. З огляду на це, актуальним нині є вивчення іноземного досвіду та впровадження його елементів у національну систему професійної підготовки молоді, адже завдання системи освіти не залишитись осторонь від новітніх тенденцій часу, вимог ринку праці та суспільства.

У представленому дослідженні здійснено аналіз досвіду впровадження дуального навчання в університетах провідних країн Західної Європи (Австрії, Німеччини, Франції, Великій Британії та Швейцарії) з метою вивчення можливостей екстраполяції цієї форми навчання у вітчизняну систему вищої професійної освіти. Критеріями вибору зазначених країн є такі: високий економічний розвиток, розвинена національна система професійної освіти, що забезпечує низький показник безробіття серед молоді в Європі (найперше в Швейцарії). Крім того, в зазначених країнах дуальна форма навчання (поєднання теоретичного та практичного навчання) впроваджується за зразком німецької моделі дуальної форми здобуття професійної освіти.

У французькій системі освіти професійна та загальна освіта більше відділені, ніж в інших досліджуваних країнах, і через це професійна освіта має незначну цінність у суспільстві. Серед учнів, які одержують сертифікат з професійної освіти в професійних ліцеях або коледжах, майже половина продовжує навчання, щоб скласти іспит на ступінь бакалавра [1, с.56].

Випускники професійних ліцеїв і центрів підготовки робітників позбавлені можливості відразу вступити до університету, а можуть продовжувати свою освіту в коледжах та інститутах, що розглядаються як додаткова старша школа. За результатами дворічного навчання в додатковій старшій школі видається диплом техника вищої кваліфікації або диплом технологічного інституту, що дає право вступу до університету або спеціалізованої вищої школи, яка прирівнюється до університету. Згідно з законодавством Франції початкова професійна освіта є безкоштовною. Вона реалізується у навчальних закладах із проходженням